

Préstec de l'instrument musical Viola d'Amor al Mestre Valerio Losito

Beneficiari: Valerio Losito
Ubicació: Itàlia, Europa
Període de la subvenció: 2024-2026
Tipus de subvenció: préstec de dos anys
Delegació a Catalunya, Promoció
de les Arts i la Cultura

La viola d'amor Ferdinando Gagliano de 1775 és un instrument de corda solista singular que pertany a la família dels violins. Propietat de la **Fundació Nando i Elsa Peretti - Delegació a Catalunya** (NaEPF), l'instrument està cedit en préstec al mestre Valerio Losito des de l'any 2006, que el toca habitualment a concerts i actes arreu del món i en garanteix el bon estat amb una certificació anual del mestre lutier Menantenau. La viola d'amor és un instrument musical especial que es tocava en ambients molt aristocràtics i a les corts de l'Europa barroca, famós per la seva harmonia extraordinària i molt popular fins a finals del segle XVIII.

La viola d'amor Ferdinando Gagliano de 1775 és un model irrepetible de violella all'inglese, amb dotze cordes de ressonància addicionals en lloc de les sis cordes canòniques. Aquesta característica millora el so i produeix una harmonia excepcional, cosa que la converteix en l'única viola d'amor Gagliano all'inglese que es coneix i es continua tocant. Aquest instrument musical preciós, propietat de la NaEPF, el va construir el 1775 el lutier Ferdinando Gagliano (1738-1807), que va treballar a Nàpols durant la segona meitat del segle XVIII i era famós per la seva tria de materials i la seva destresa. Que fes l'instrument per a un membre de l'alta aristocràcia espanyola i que l'hagin tocat en molt poques ocasions posa de manifest el seu valuós treball artesanal i les proporcions esplèndides que en fan una obra d'art.

El mestre Valerio Losito, músic italià que viu a Roma, ha tocat l'instrument a més d'un centenar de concerts des del 2006 i també en molts enregistraments importants i activitats educatives,

de manera que ha contribuït a conservar-ne el valor i la qualitat musical. El 2021 Losito va escriure una carta a Elsa Peretti en què explicava la seva activitat: «Estic convençut que avui dia un músic no es pot limitar a ser un mer intèrpret, sinó que s'ha d'implicar en el redescobriment, la divulgació i l'ensenyament del repertori i de l'instrument».

Al llarg dels anys Losito ha treballat en el repertori de la viola d'amor redescobrint i interpretant música inèdita del passat, però també involucrant compositors contemporanis en obres de nova composició especials per a la viola d'amor Gagliano i per a ell mateix. El 2006, gràcies a l'ajuda de la Fundació Nando i Elsa Peretti, Losito va poder reunir una petita col·lecció musical amb còpies de manuscrits de biblioteques d'arreu d'Europa. Aquest va ser el punt de partida per a tota la recerca posterior. El primer concert en què Losito va tocar la viola d'amor va ser en el marc del Festival de Música Antiga de Sant Martí Vell (2006), al qual van seguir concerts i enregistraments destacats amb el suport la NaEPF, com ara Domenico Scarlatti: sonatas for viola d'amore and harpsichord (2011), Viola d'amore solo (2012) i Alias, Amor (2020). A més, des de l'any 2007 Losito ha participat diverses vegades amb la viola d'amor en l'oratori Juditha Triumphans d'Antonio Vivaldi, que conté una ària en què la viola d'amor fa de solista amb la cantant: en el duet, les dues veus tenen el mateix pes i estan acompanyades per una fina línia de baix que interpreten només dos violins. El 2017 Losito, amb la viola d'amor, va tenir la gran oportunitat de treballar amb Sir Antonio Pappano i l'Orquestra de l'Acadèmia Nacional de Santa Cecília per

interpretar «Erwäge meine Seele», fragment de la Passió segons sant Joan de Johann Sebastian Bach. Recentment Losito ha col·laborat amb l'Orchestra Barocca Siciliana en el projecte Nuovo Barocco Italiano, en què la compositora contemporània Elvira Muratore ha integrat en l'anomenat «Restauro I» la part perduda del manuscrit dedicada a Chiaretta, una solista de viola d'amor del segle XVIII, mestra a l'hospital de la Pietat i alumna d'Antonio Vivaldi.

Per garantir la continuïtat de l'ús i la difusió de l'excel·lència de la viola d'amore Ferdinando Gagliano de 1775, la NaEPF ha renovat el contracte del préstec gratuït de l'instrument musical al mestre Losito fins al maig del 2026.

“Des que vaig tocar les primeres notes amb la viola als 25 anys, n'he comprès la singularitat i el gran potencial expressiu. El fet que fos un instrument excel·lent volia dir que havia d'assajar assíduament, no només per a l'estudi “circumstancial” de cara a les actuacions musicals, sinó també per adquirir una tècnica que millorés les característiques extraordinàries d'aquesta viola”

Mestre Valerio Losito

carta a Elsa Peretti, 2021